

AKADEMIA GÓRNICZO-HUTNICZA
IM. STANISŁAWA STASZICA W KRAKOWIE

Konfokalna mikroskopia rentgenowska

Dariusz Węgrzynek

*Zespół Badań Biomedycznych i Środowiskowych
Katedra Fizyki Medycznej i Biofizyki
Wydział Fizyki i Informatyki Stosowanej AGH*

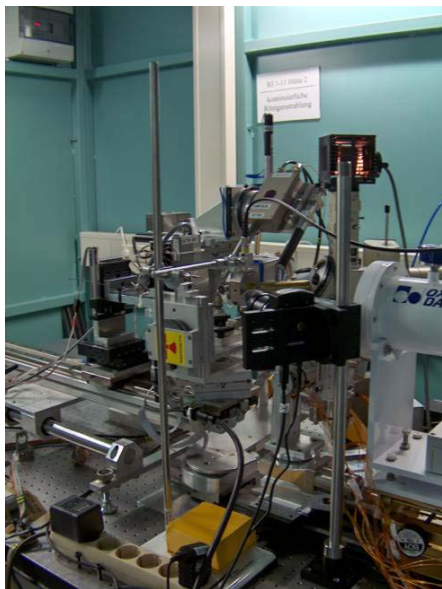
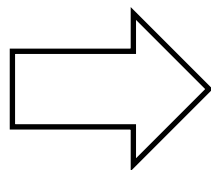

AGH

Laboratorium MAEA w Seibersdorfie

XRF Group (MAEA):

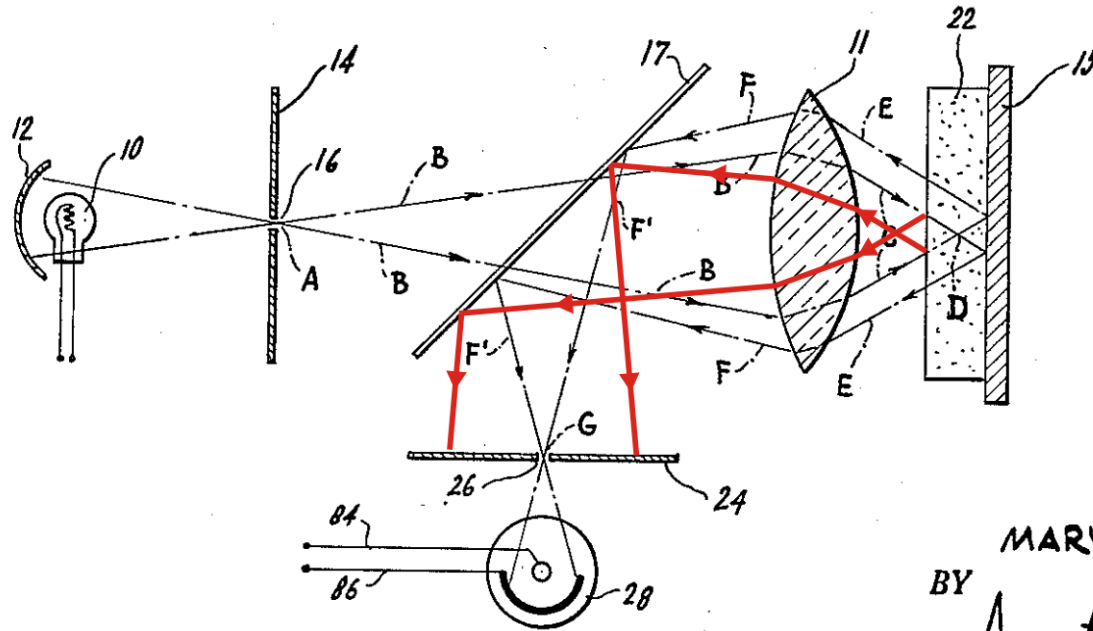
A. Markowicz
D. Węgrzynek
E. Chinea-Cano
S. Bamford

Synchrotron ANKA w Karlsruhe

D. Węgrzynek, E. Chinea-Cano (MAEA)
M. Bielewski (AGH, stypendysta MAEA)
N. Zoeger, P. Wobrauschek, C. Strelt (ATI, Austria)
R. Simon (ANKA, Germany)

Mikroskopia konfokalna

(1957)

FIG. 3.

INVENTOR.

MARVIN MINSKY

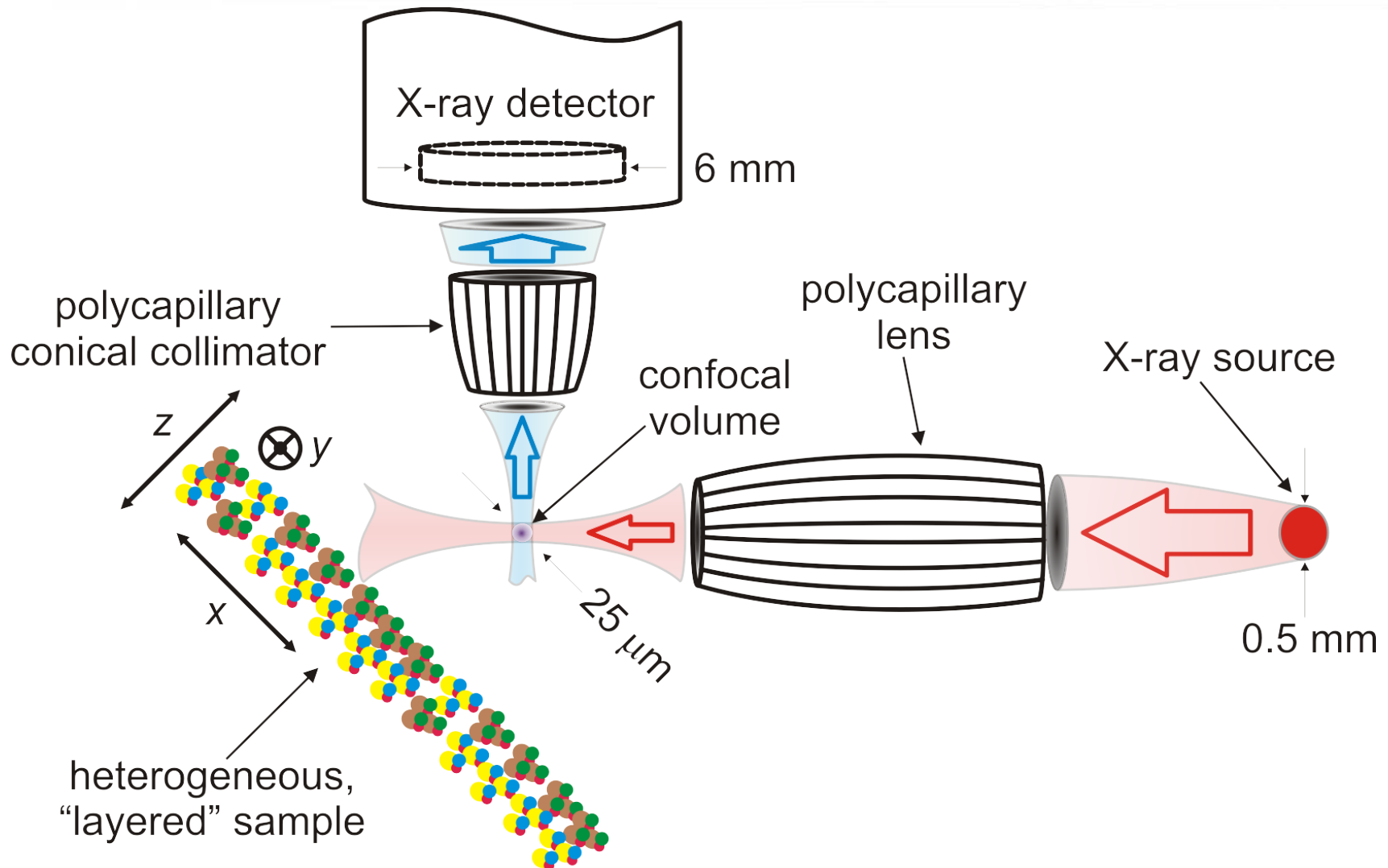
BY

Amster & Levy
ATTORNEYS

Microscopy apparatus

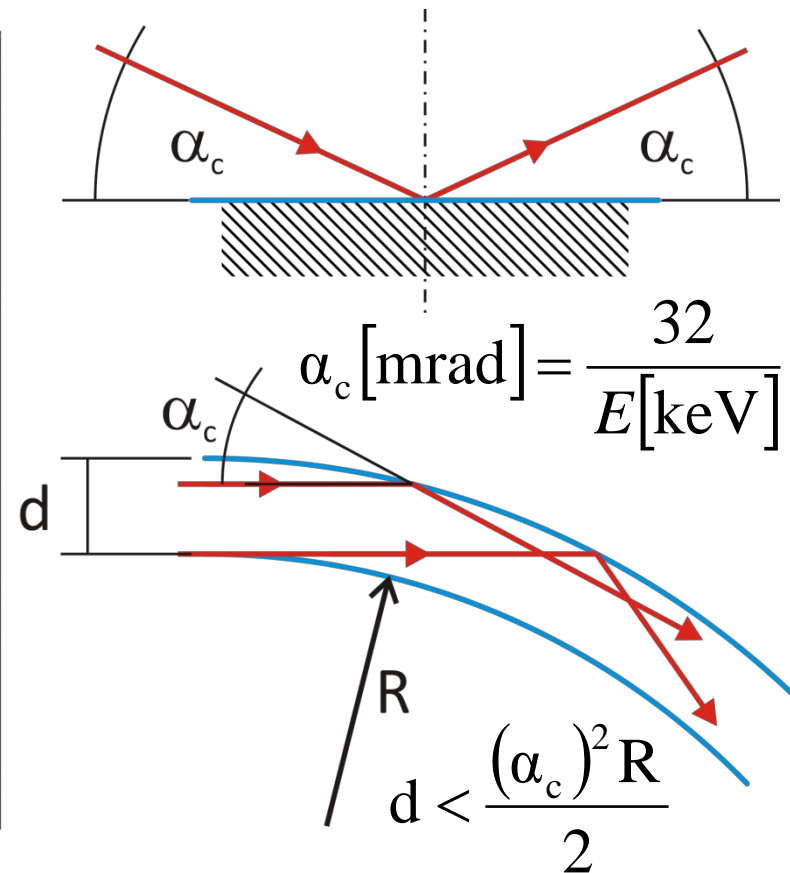
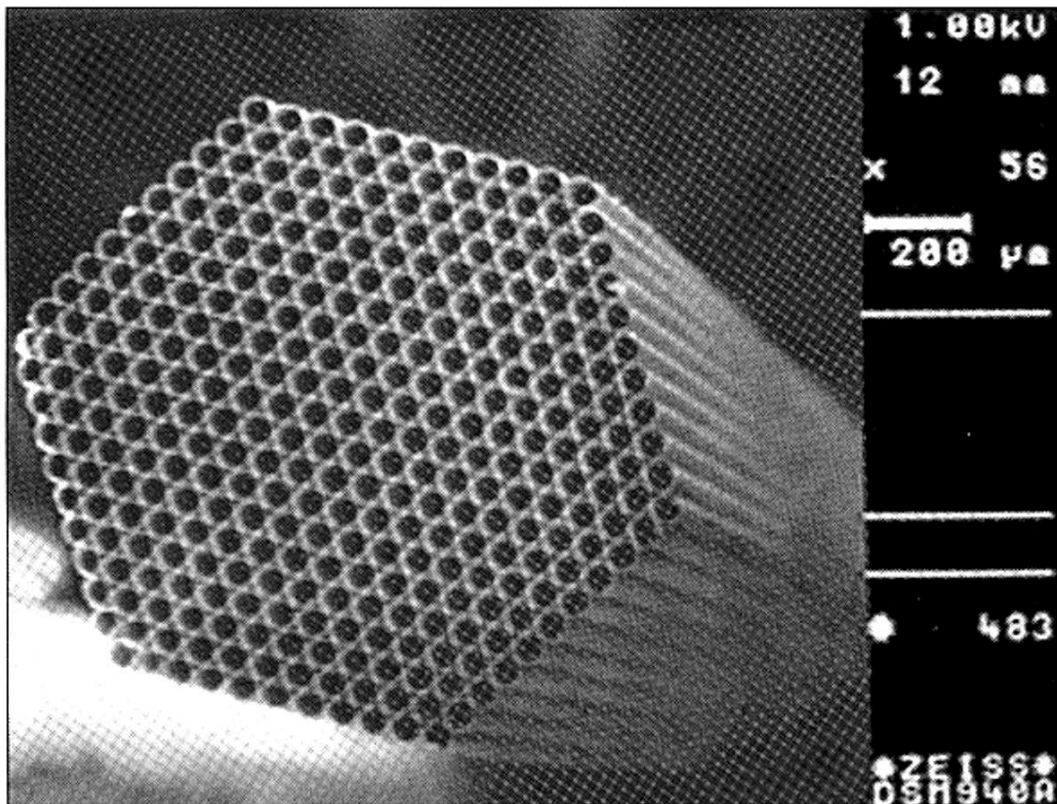
Marvin Minsky, US patent number: US003013467

Rentgenowska mikroskopia konfokalna

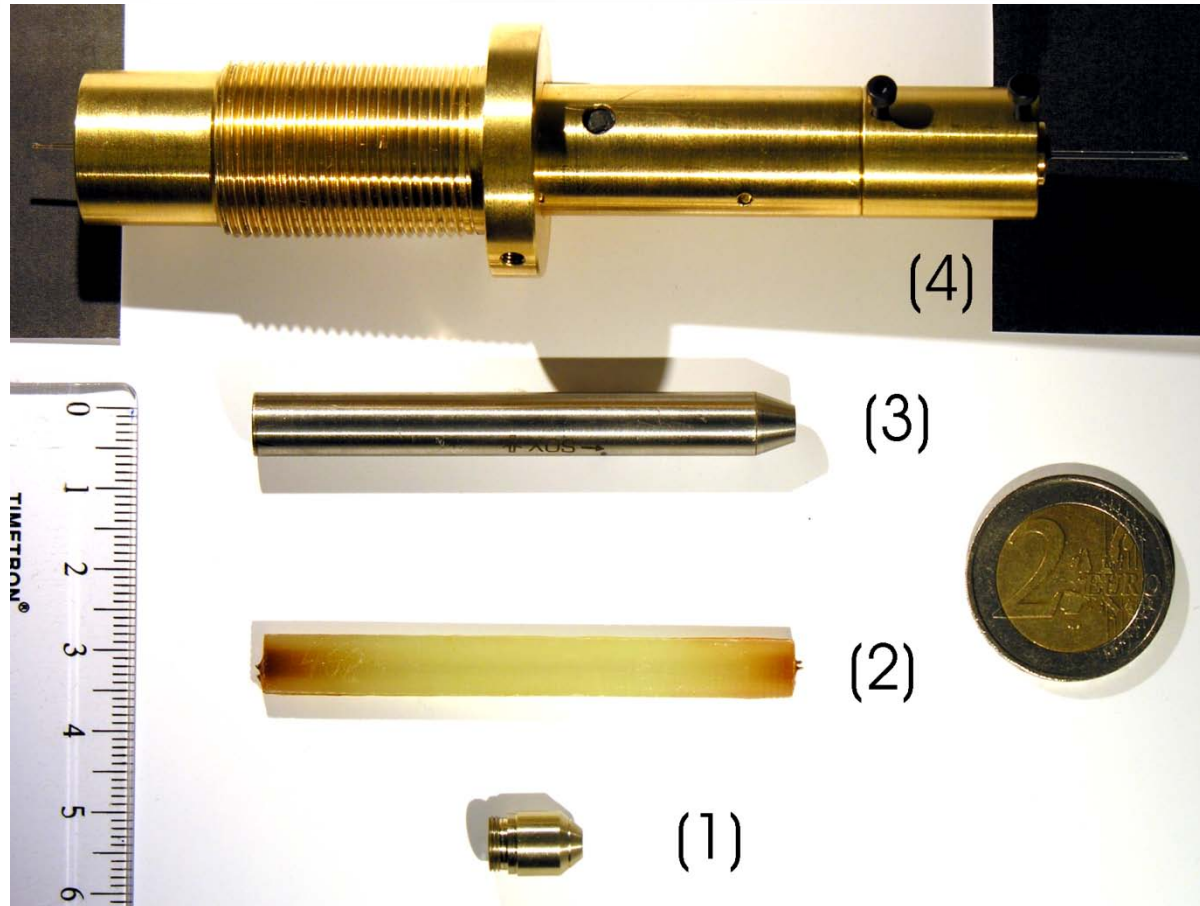

Ogniskowanie promieniowania X

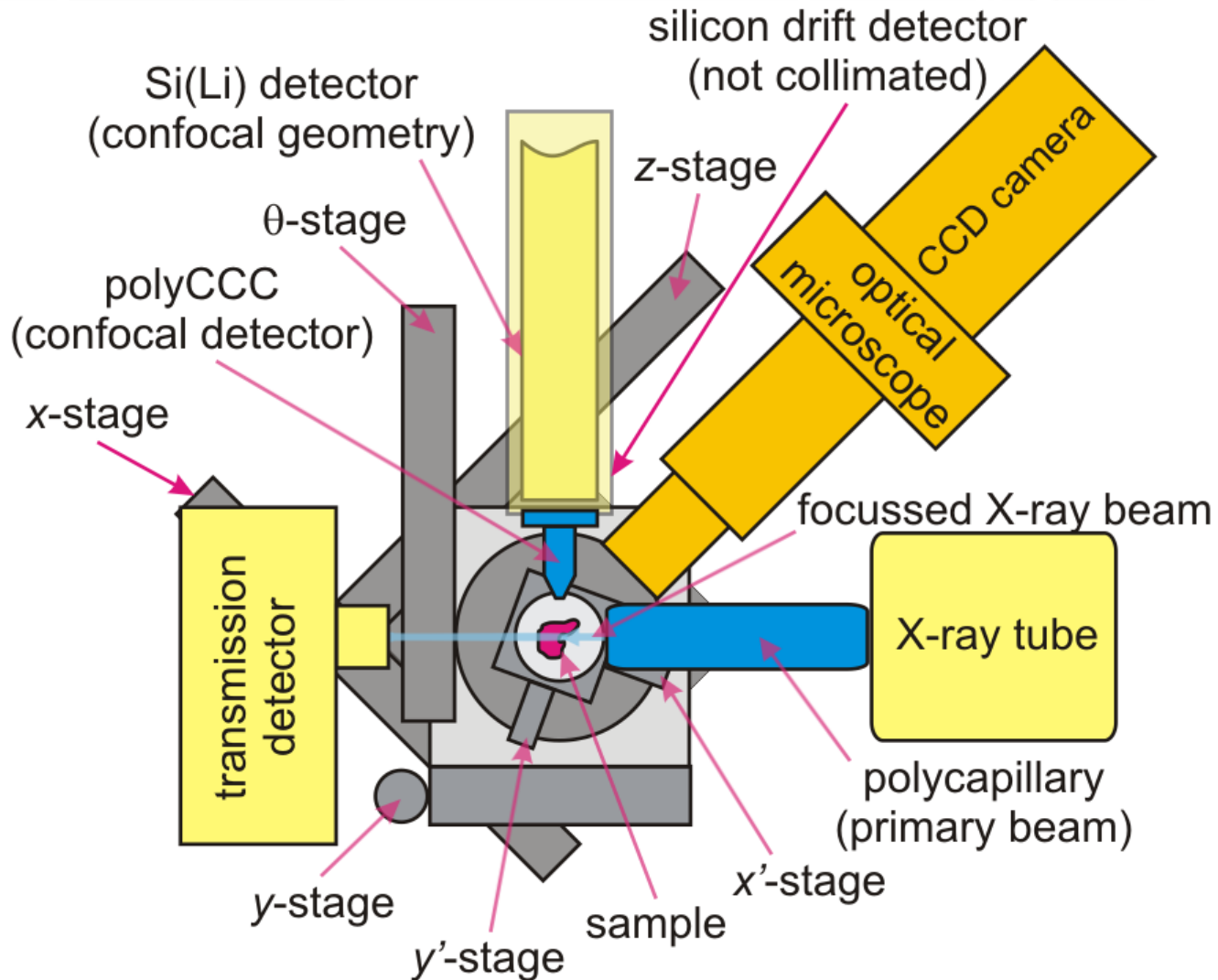
Wiązka włókien, wymiar kanałów wewnętrznych około 50 μm . W typowej polikapilarze średnica kanału 5-10 μm .

Ogniskowanie promieniowania X

(1) Kolimator polikapilarny, (2) kapilara metaliczna, (3) polikapilara, (4) kapilara szklana.

Skaningowy spektrometr rentgenowski

Skaningowy spektrometr rentgenowski

Si drift detector (fluorescence)
on a stage

optical microscope

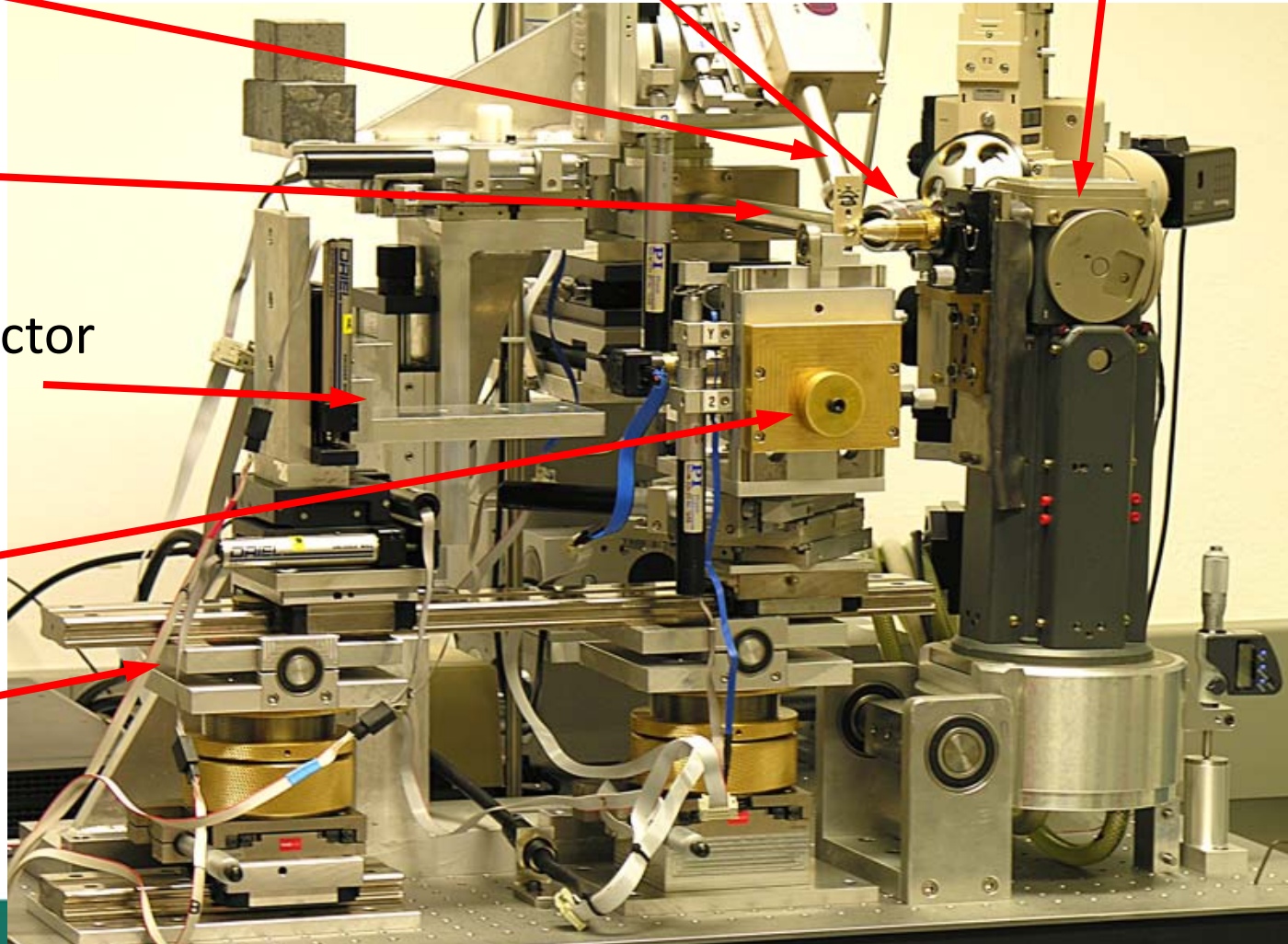
X-ray tube

Si(Li) detector
(confocal)

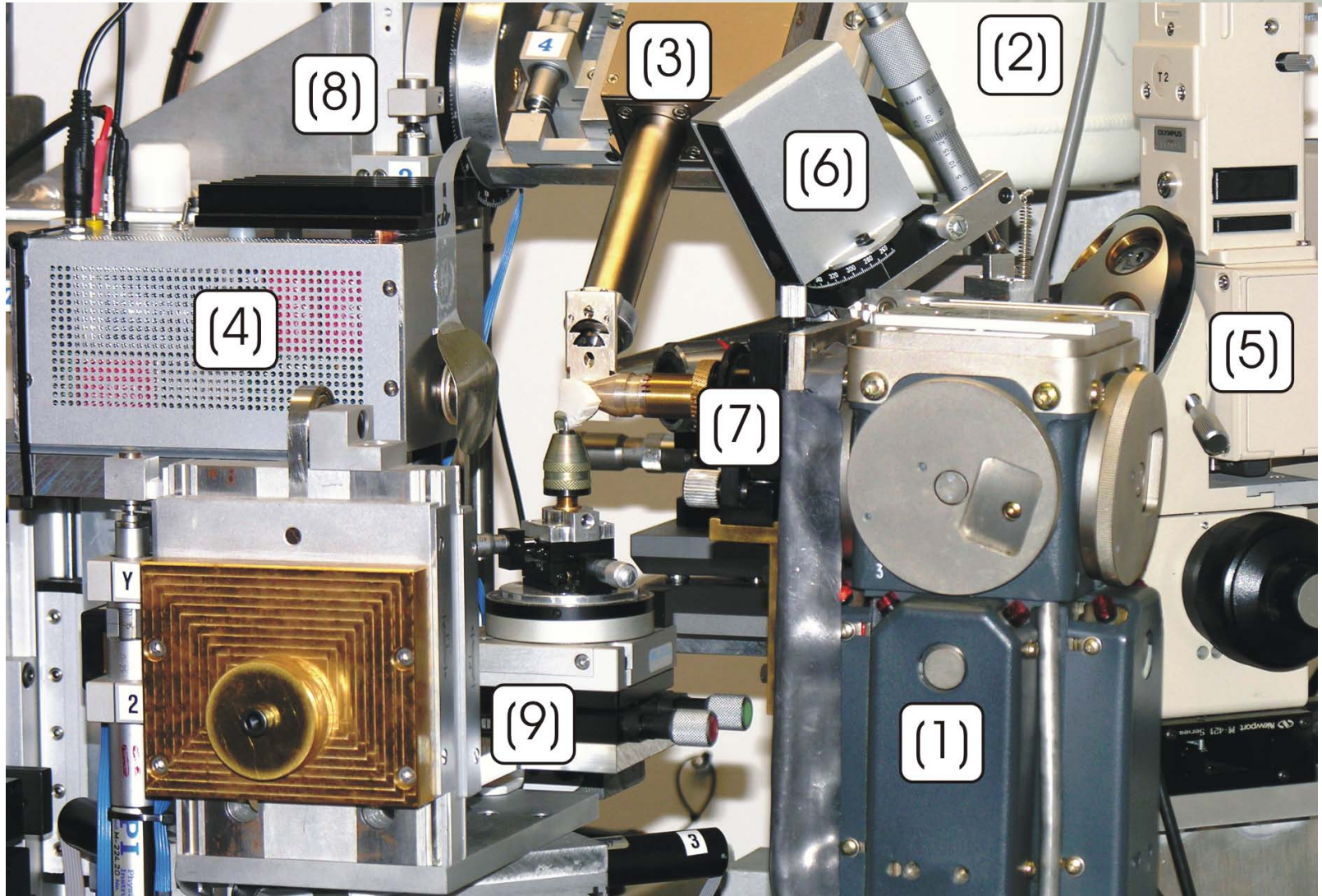
transmission detector
stage

sample stage

optical bench

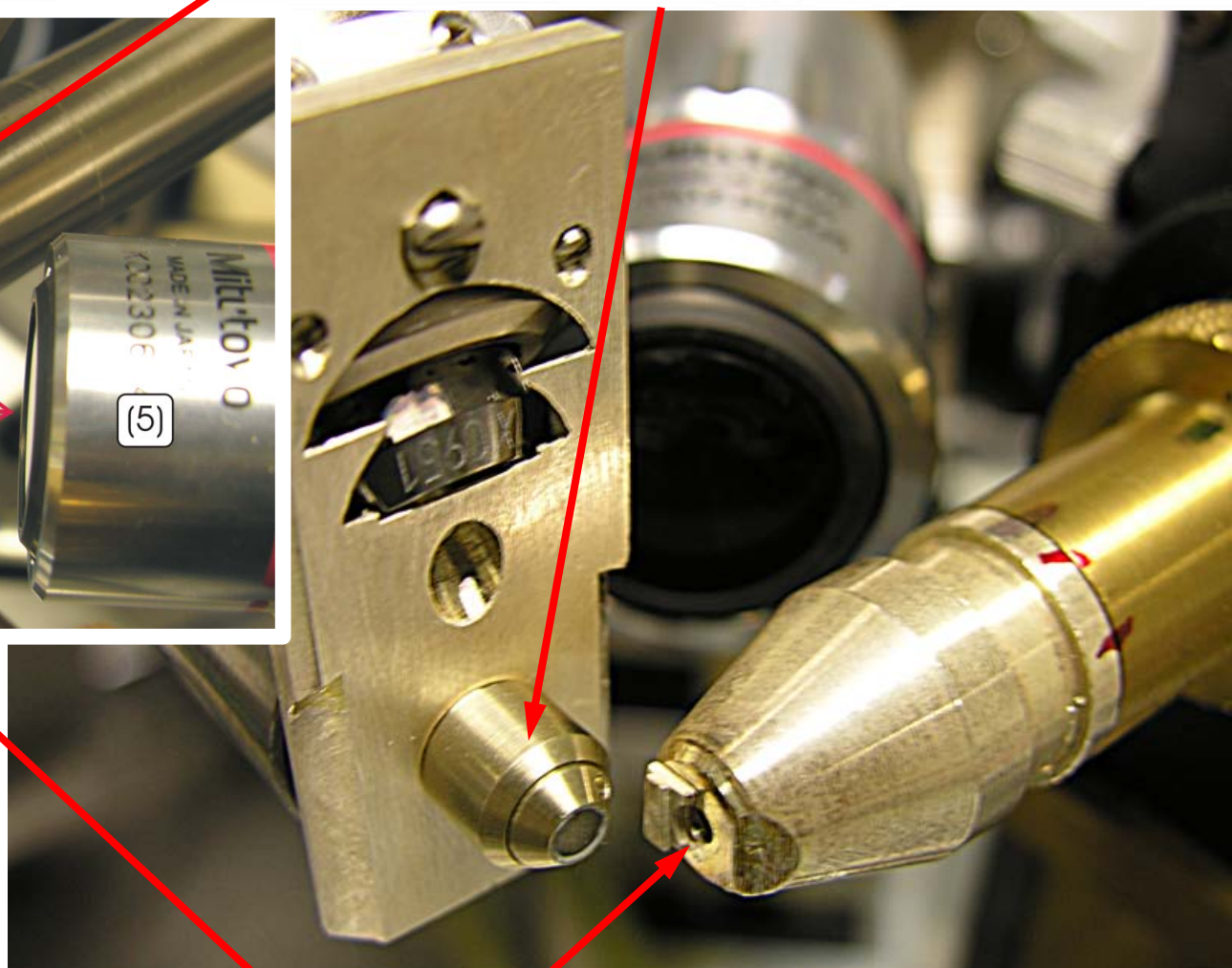
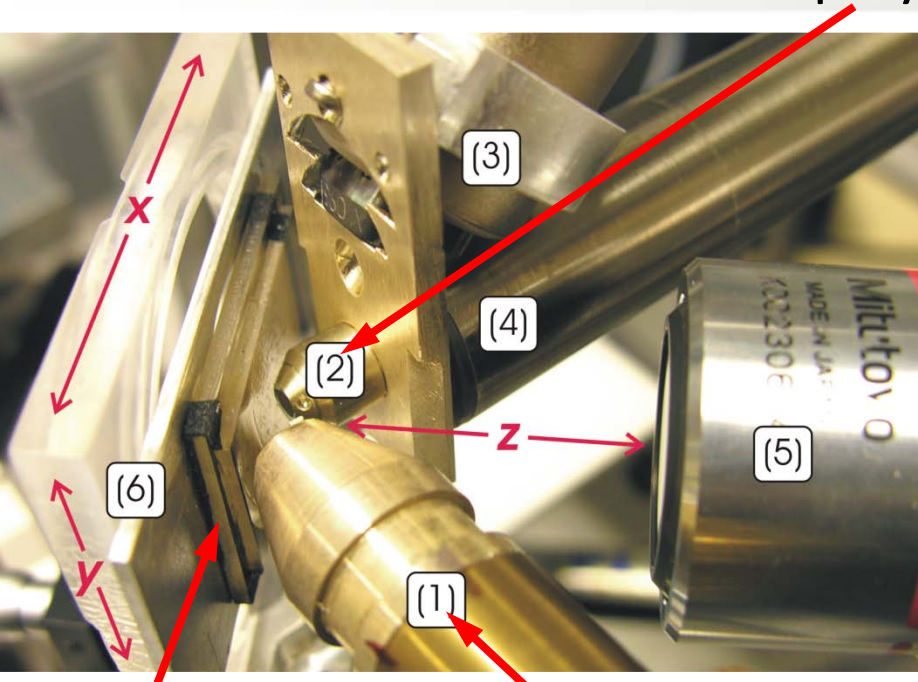

Skaningowy spektrometr rentgenowski

polyCCC (in front of the confocal detector)

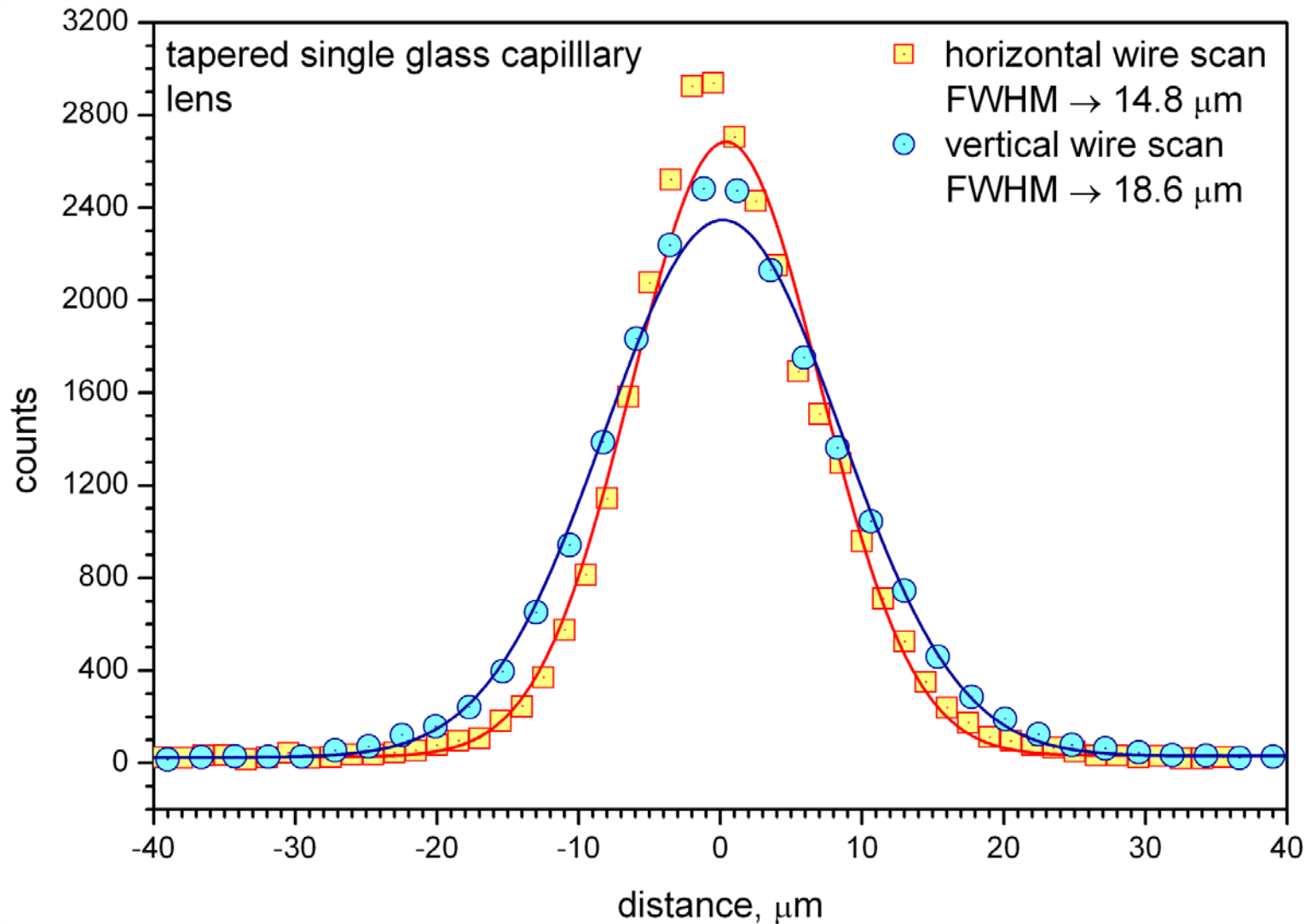

sample in measuring position

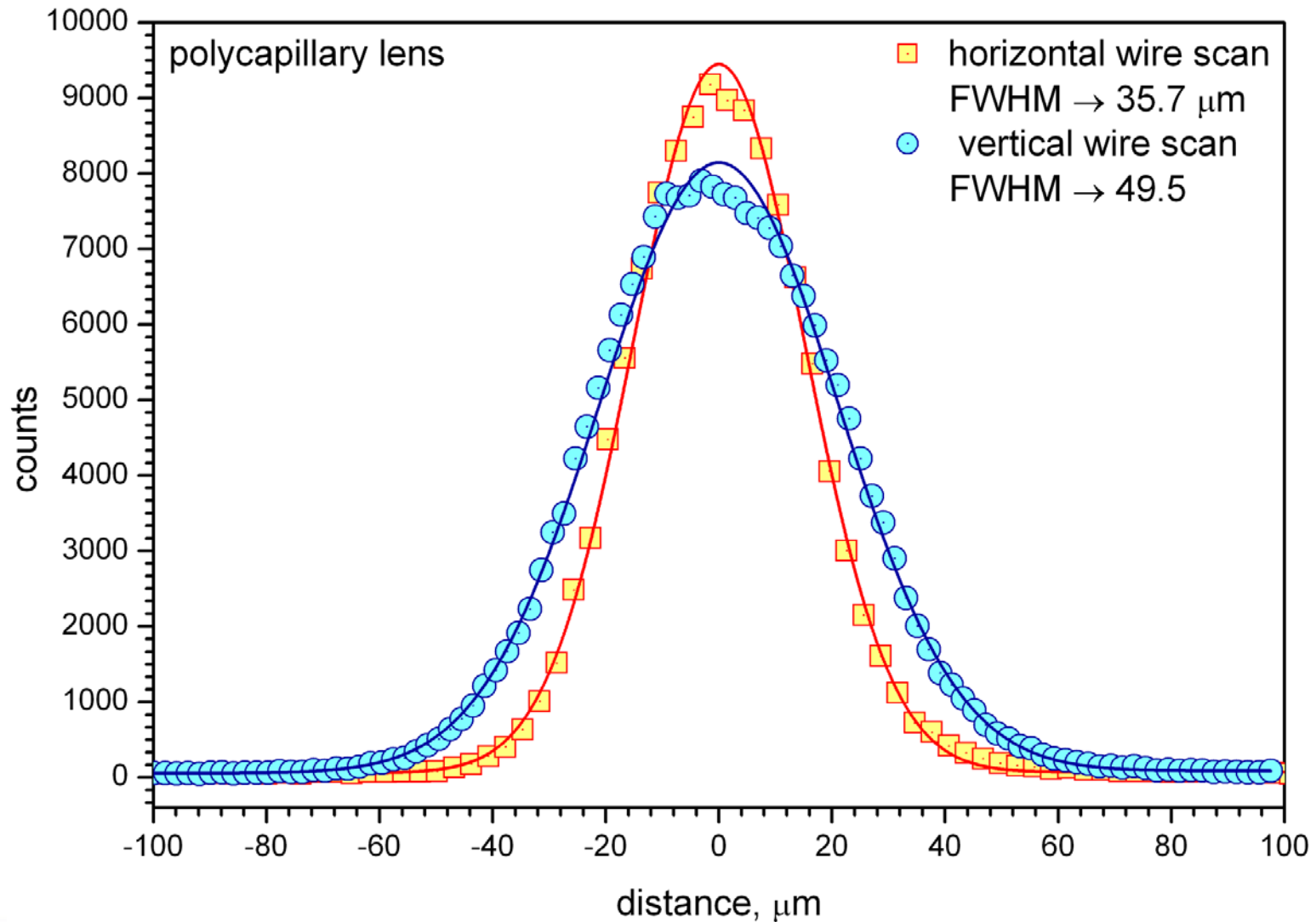
polycapillary (primary beam)

Przestrzenna zdolność rozdzielcza (pojedyncza kapilara szklana)

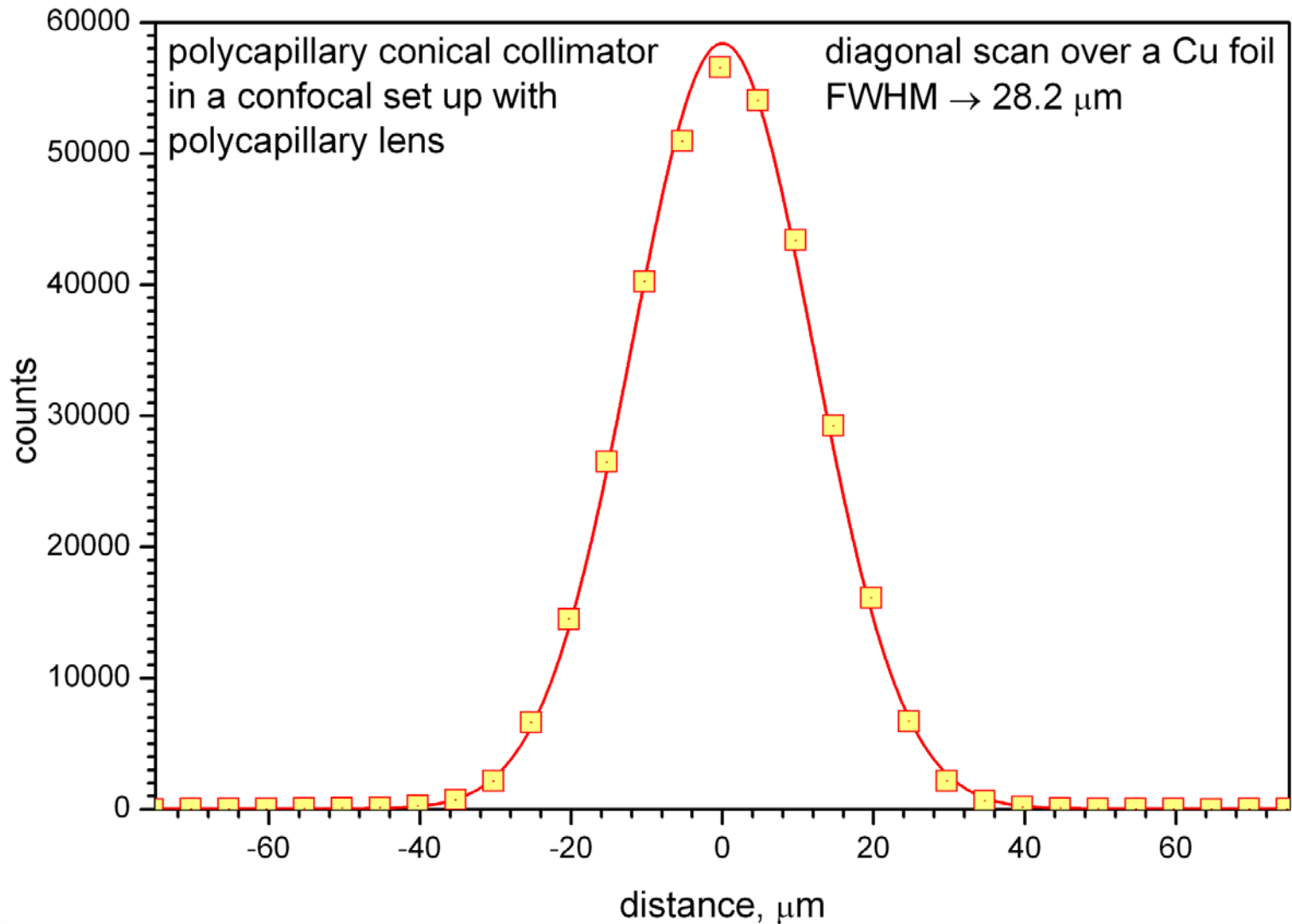

Przestrzenna zdolność rozdzielcza (polikapilara)

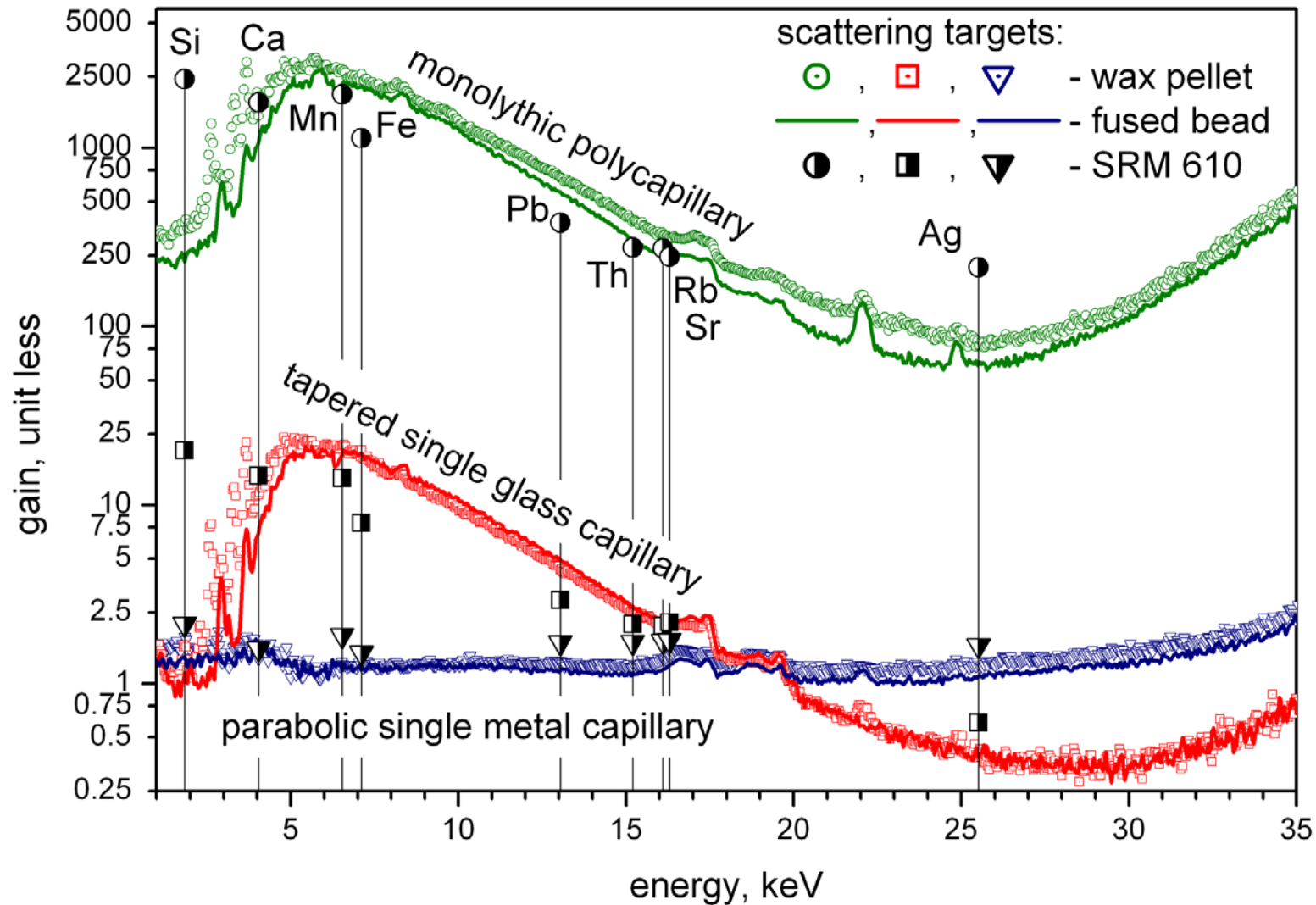

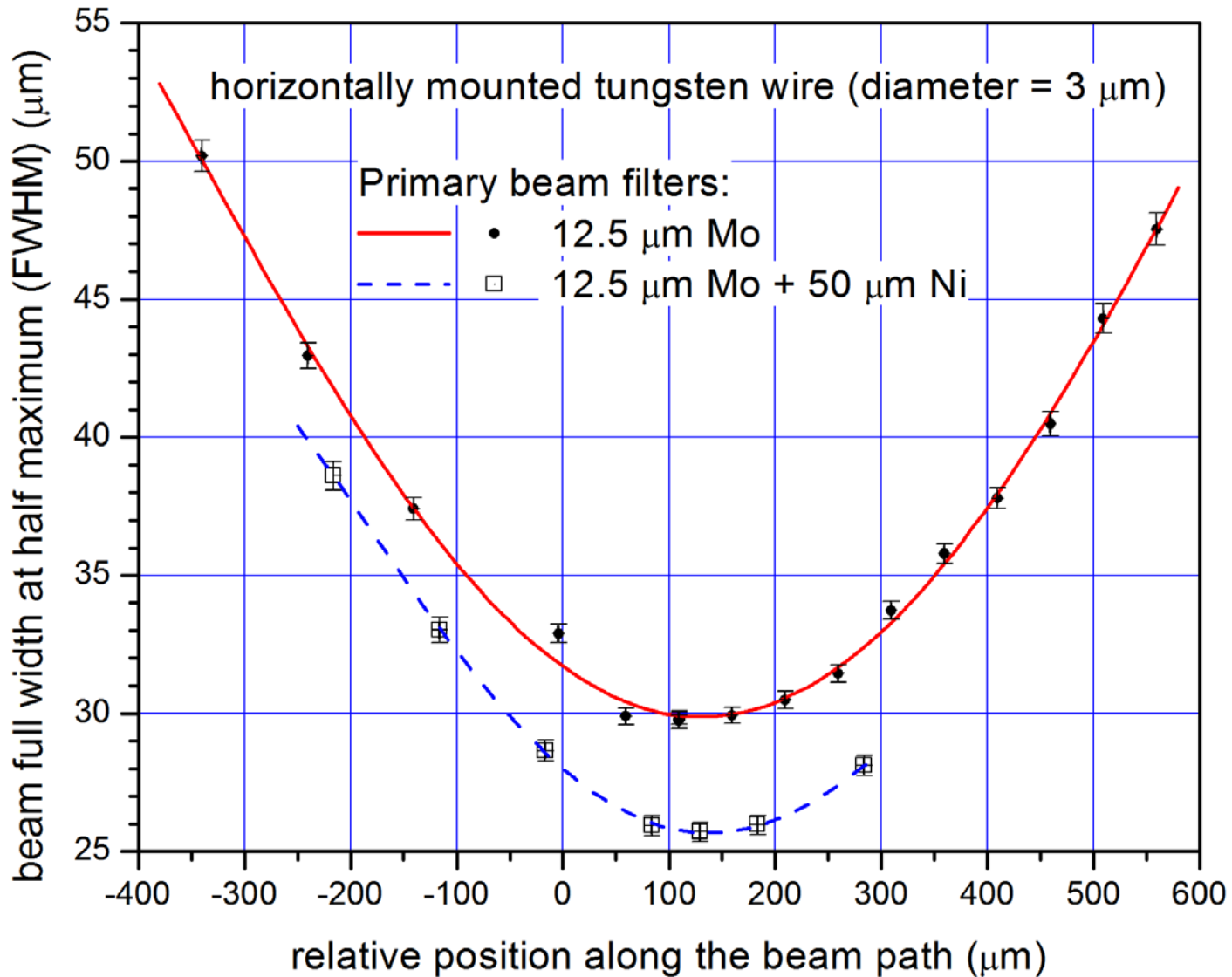
Przestrzenna zdolność rozdzielcza (polikapilara+kolimator polikapilarny)

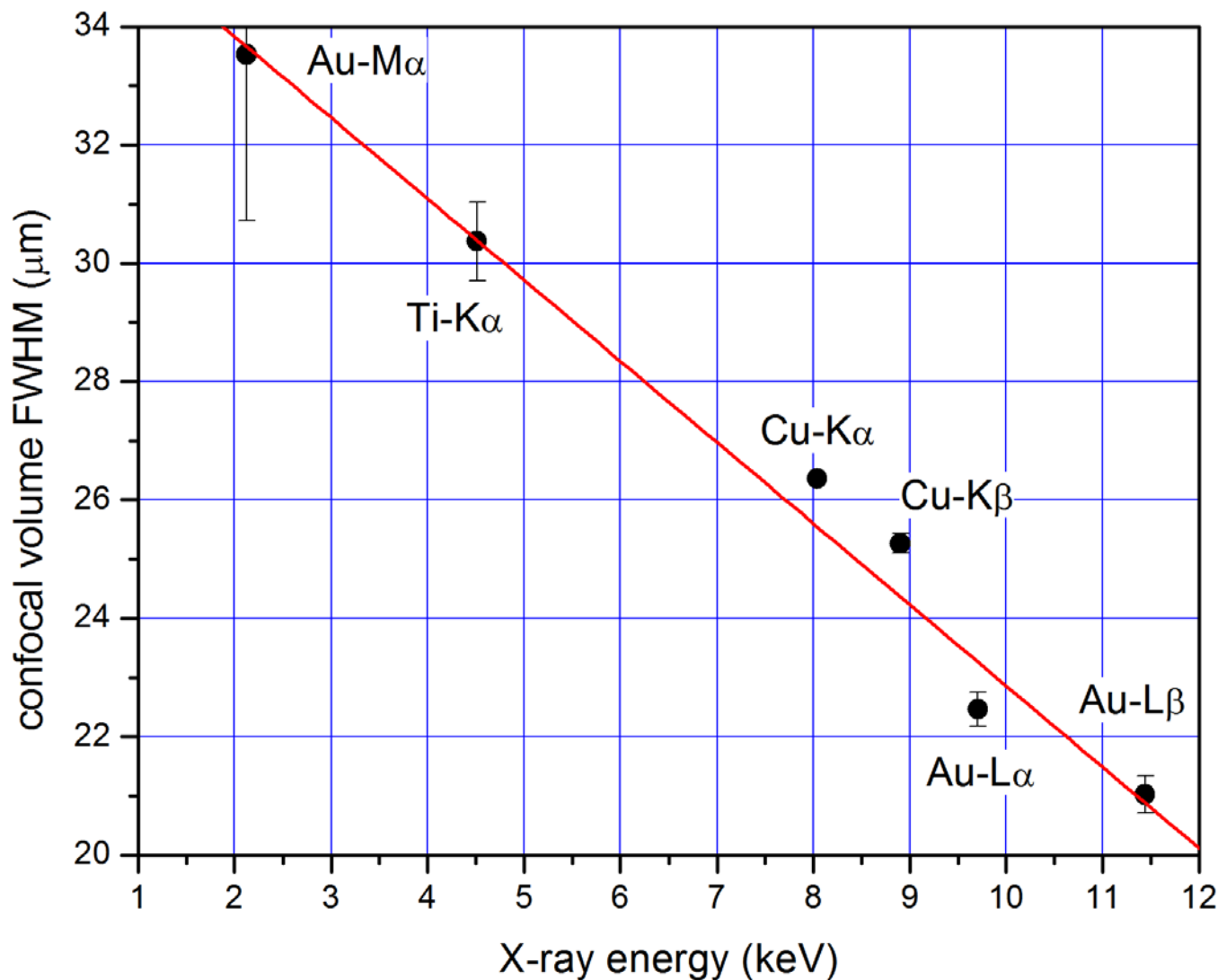
Wzmocnienie natężenia wiązki w ognisku

Rozmiar ogniska zależy od energii ogniskowanego promieniowania

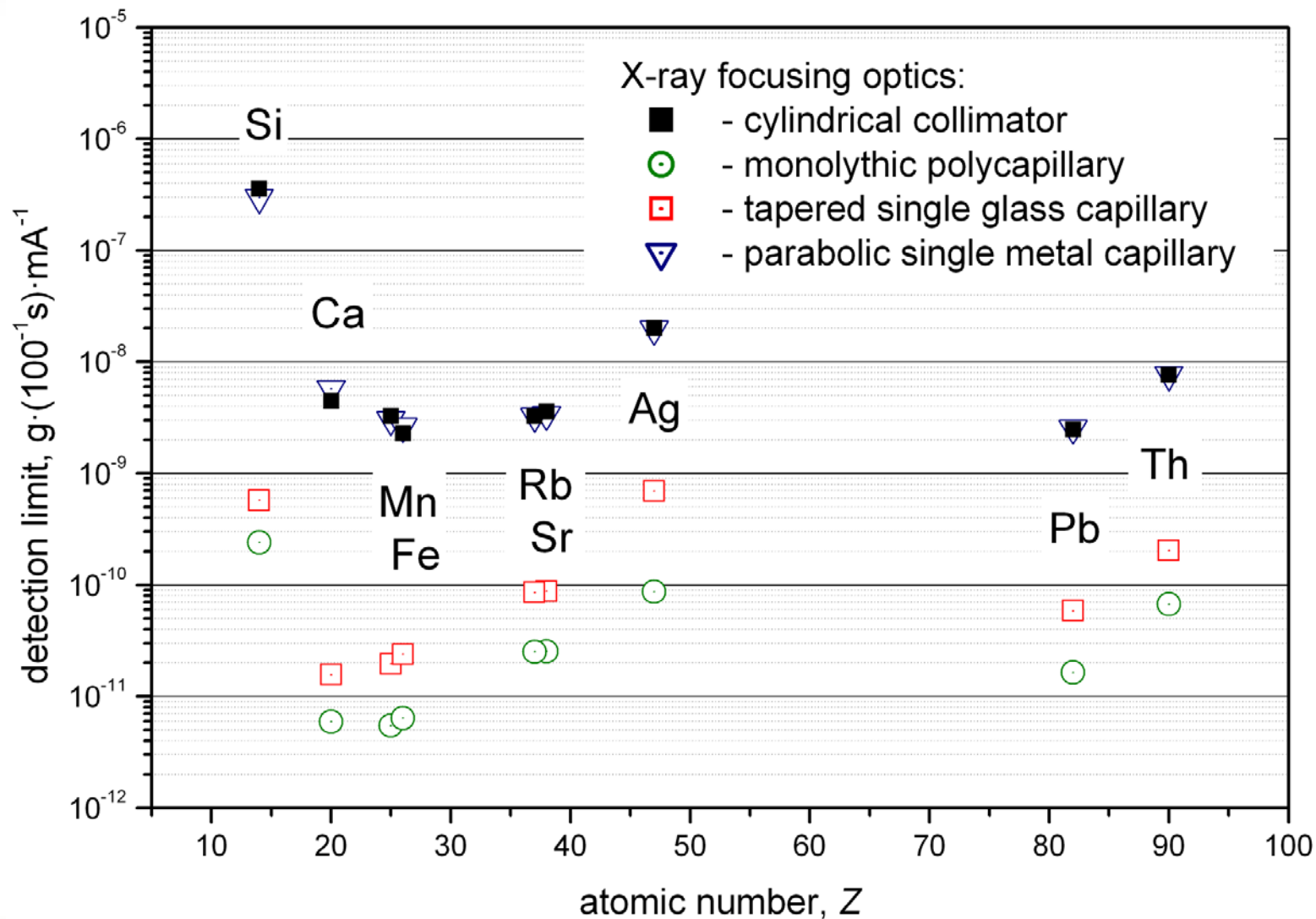

Rozmiar ogniska w konfiguracji konfokalnej w funkcji energii

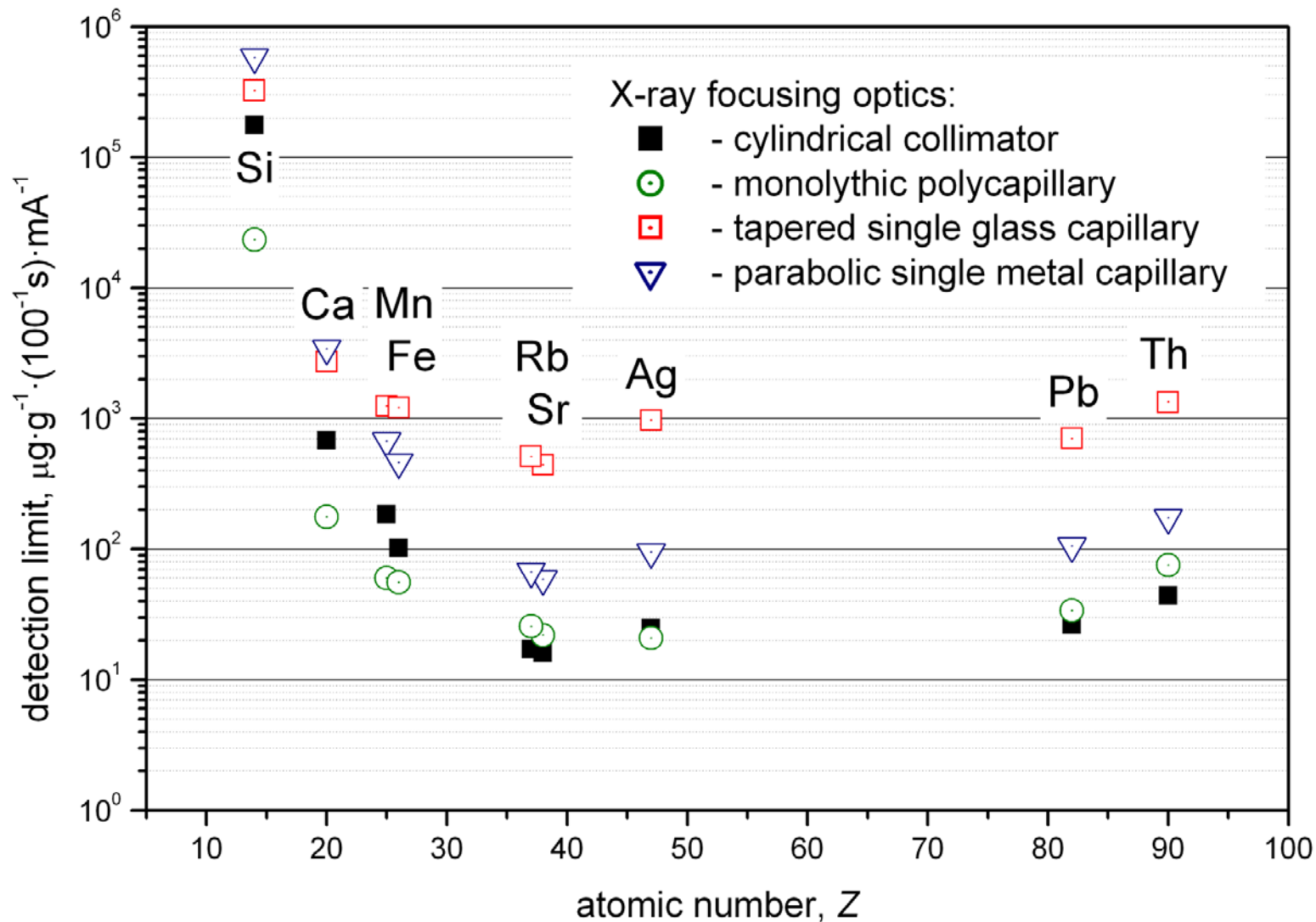

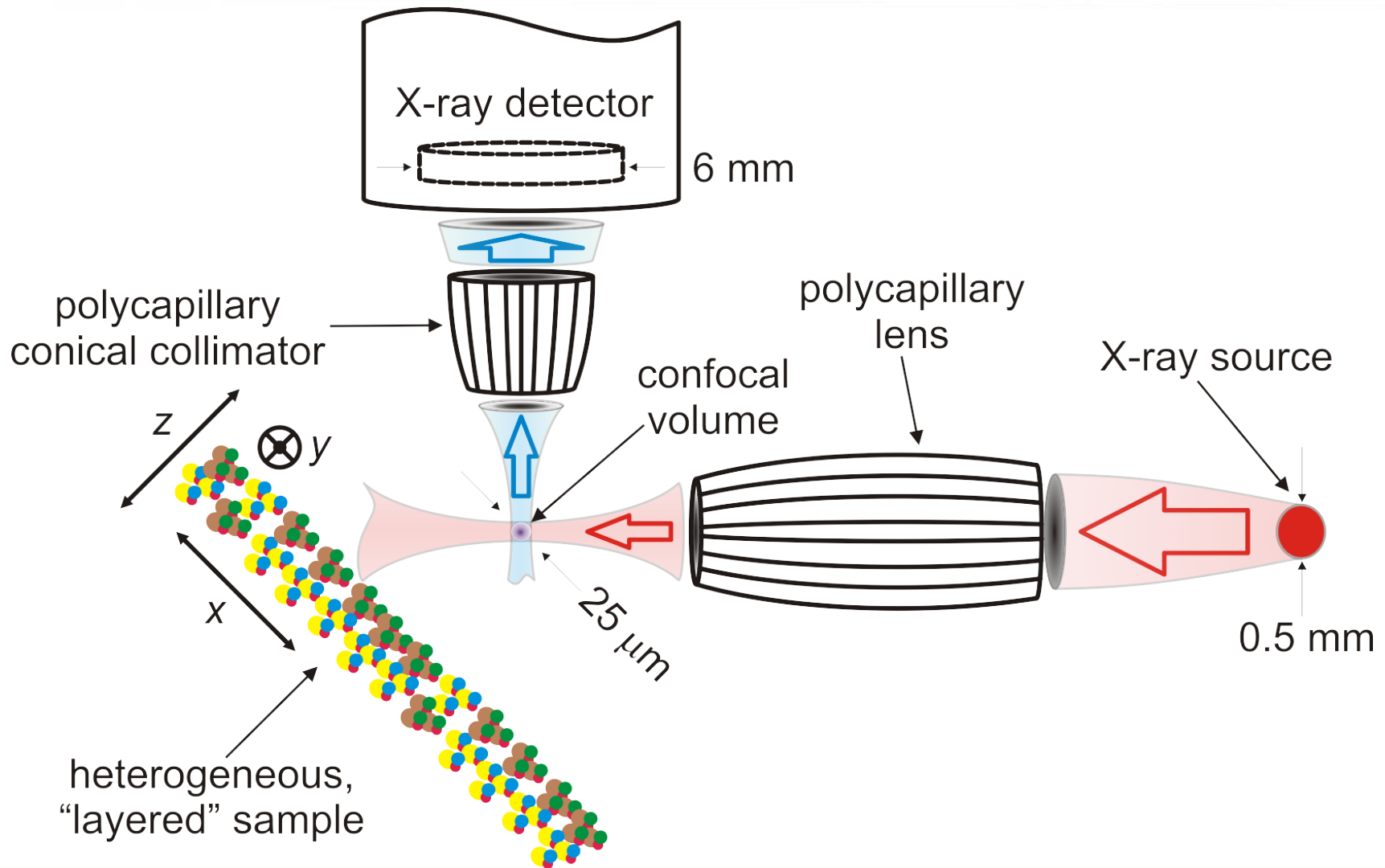
Bezwzględne granice wykrywalności pierwiastków

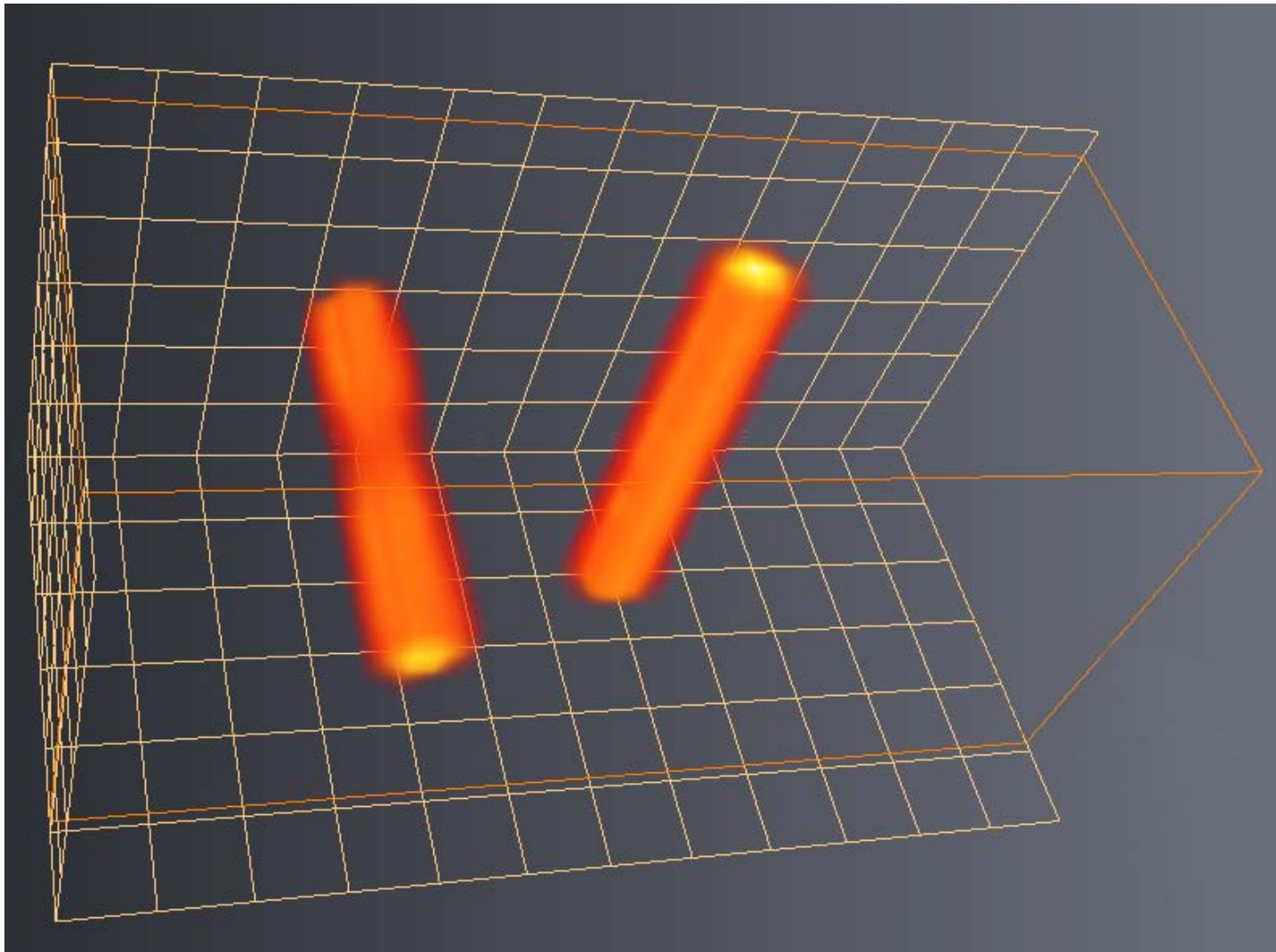
Względne granice wykrywalności pierwiastków

Rentgenowska mikroskopia konfokalna

Przestrzenny rozkład pierwiastków

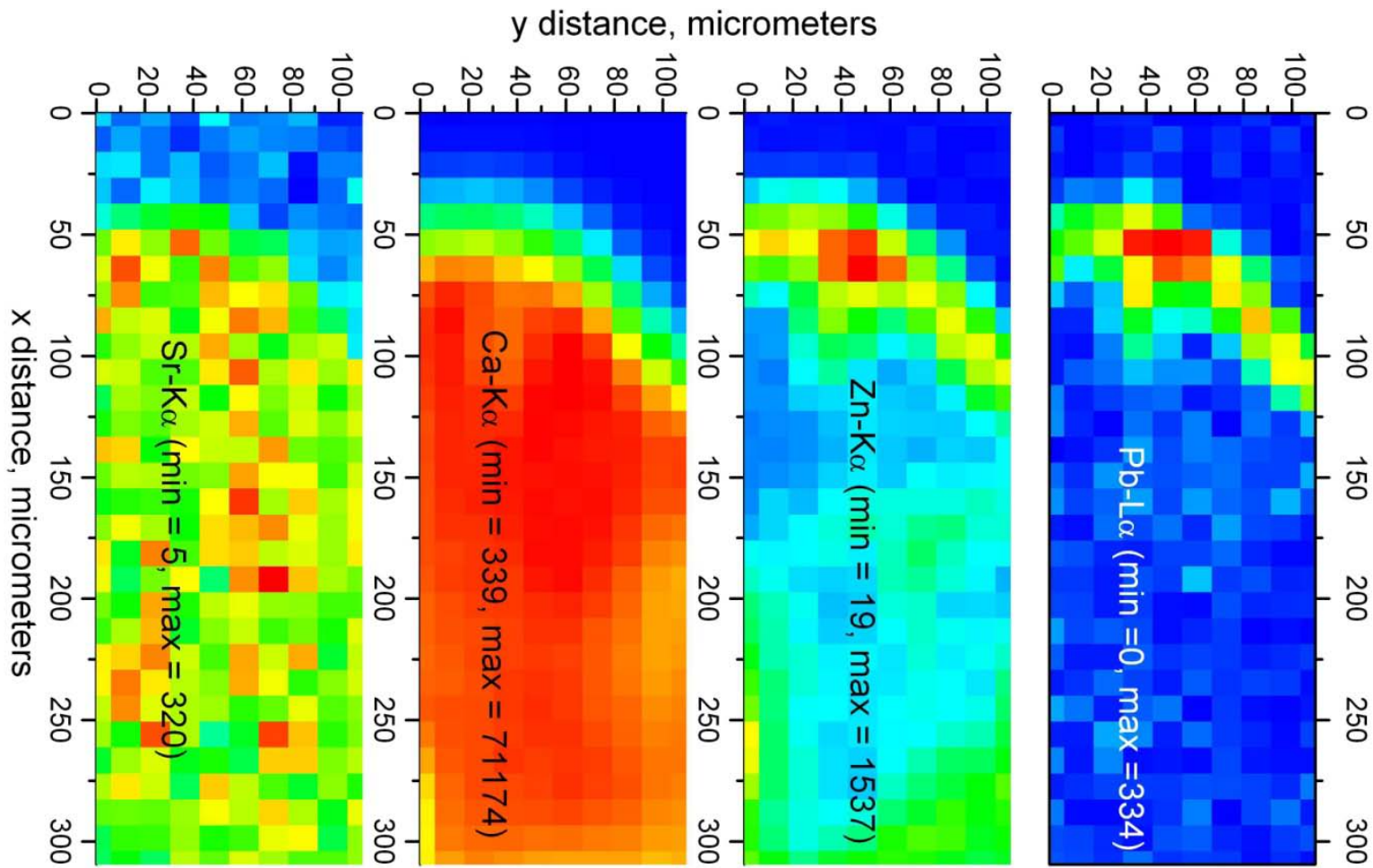

drut
wolframowy,
 $\varnothing 3 \mu\text{m}$

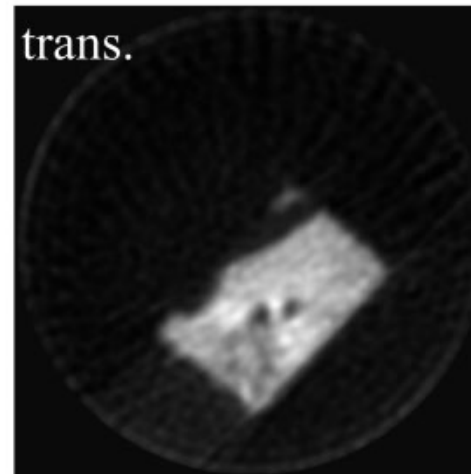
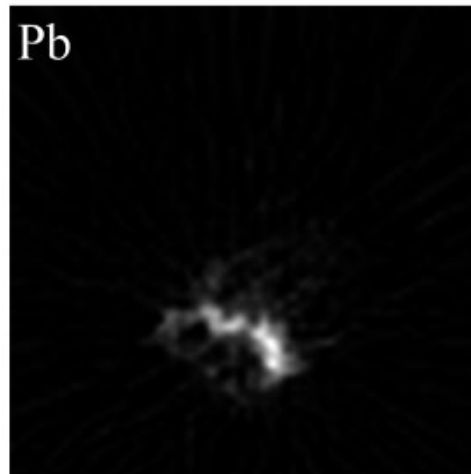
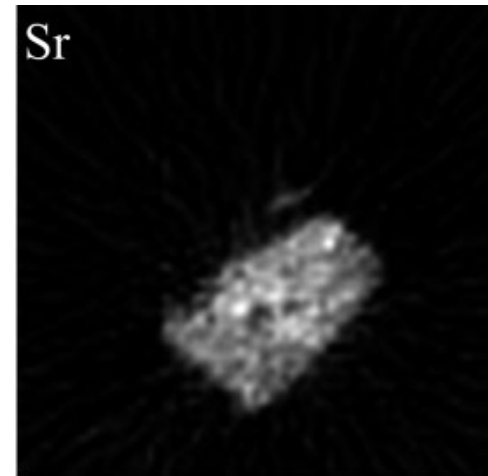
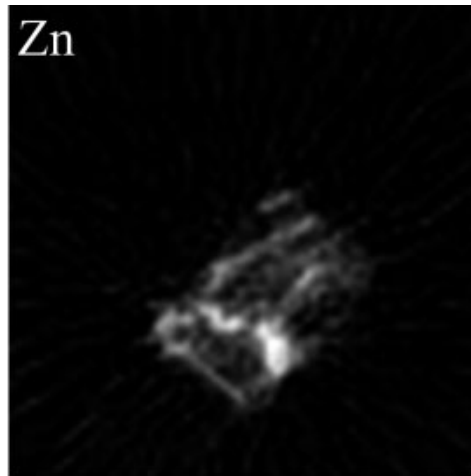
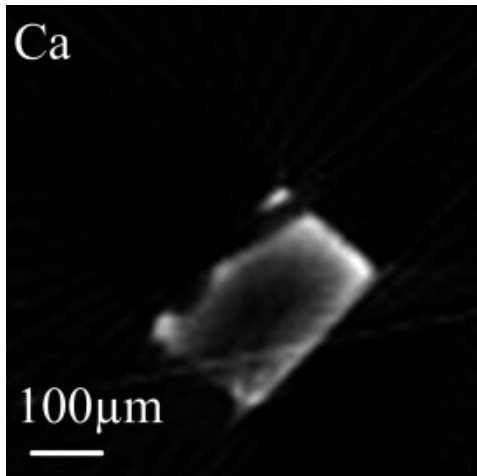
Siatka: $25 \mu\text{m}$

Umiejscowienie Pb w tkance kostnej

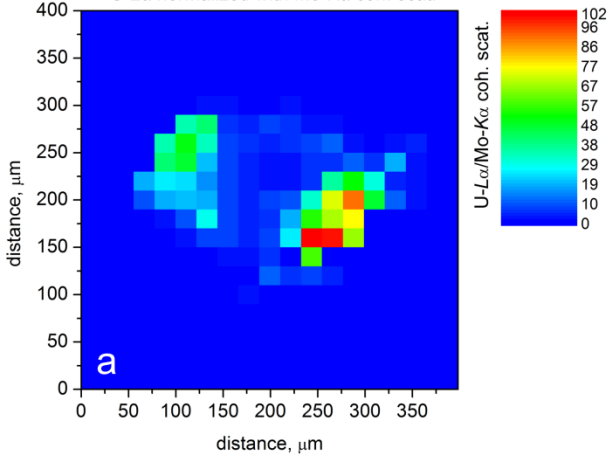
Umiejscowienie Pb w tkance kostnej (μ -XRF-CT)

Transport uranu w roślinach

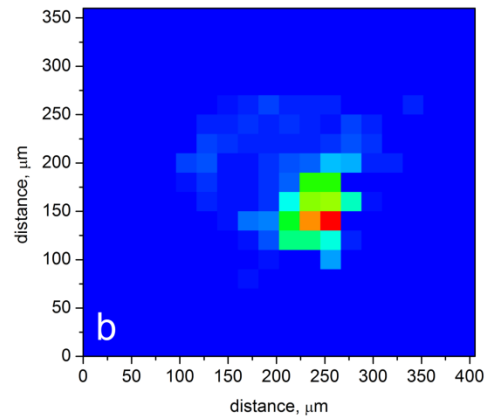

Indian mustard root, 1 cm from the root tip
U- $L\alpha$ normalized with Mo- $K\alpha$ coh. scat.

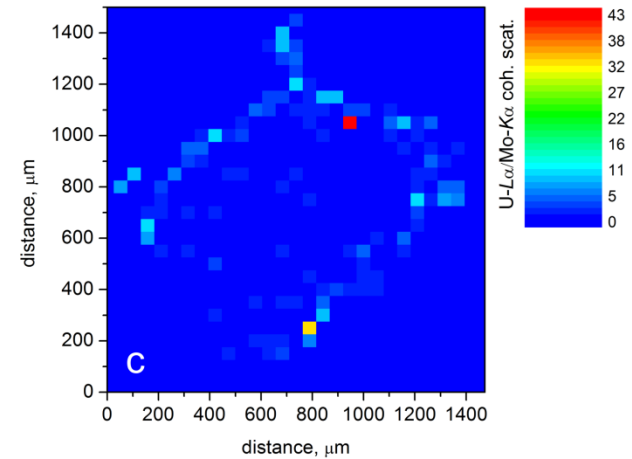

Indian mustard

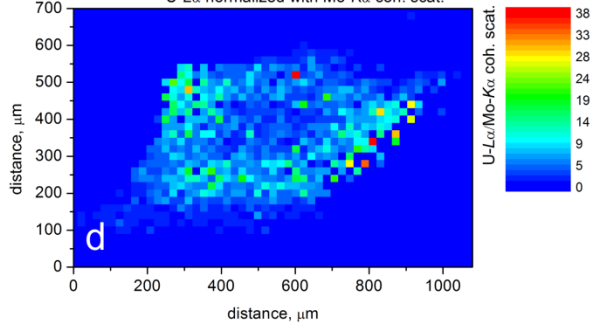
Indian mustard root, 2 cm from the root tip
U- $L\alpha$ normalized with Mo- $K\alpha$ coh. scat.

Indian mustard root-stem interface
U- $L\alpha$ normalized with Mo- $K\alpha$ coh. scat.

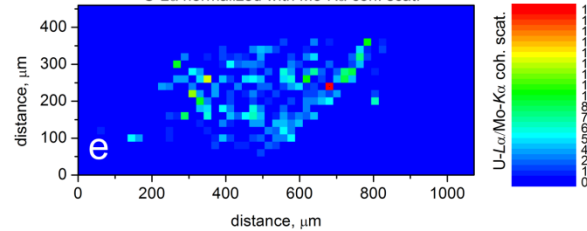

Maize root, 2 mm from the root tip
U- $L\alpha$ normalized with Mo- $K\alpha$ coh. scat.

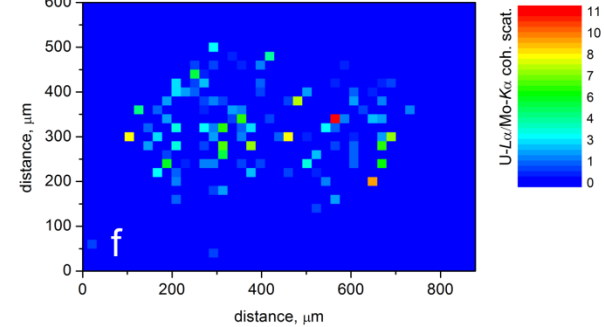

Maize

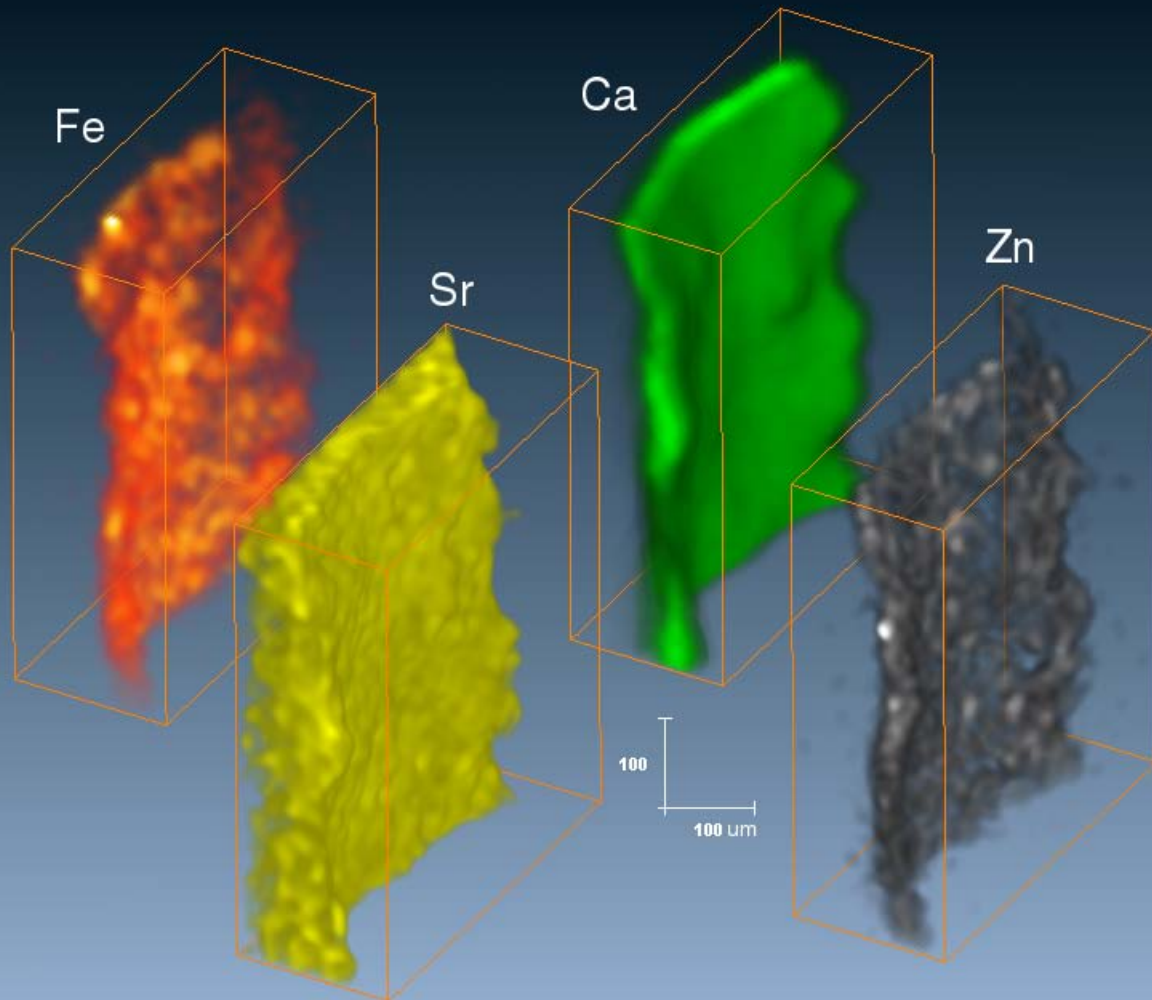
Maize root, 1 cm from the root tip
U- $L\alpha$ normalized with Mo- $K\alpha$ coh. scat.

Maize root, 2 cm from the root tip
U- $L\alpha$ normalized with Mo- $K\alpha$ coh. scat.

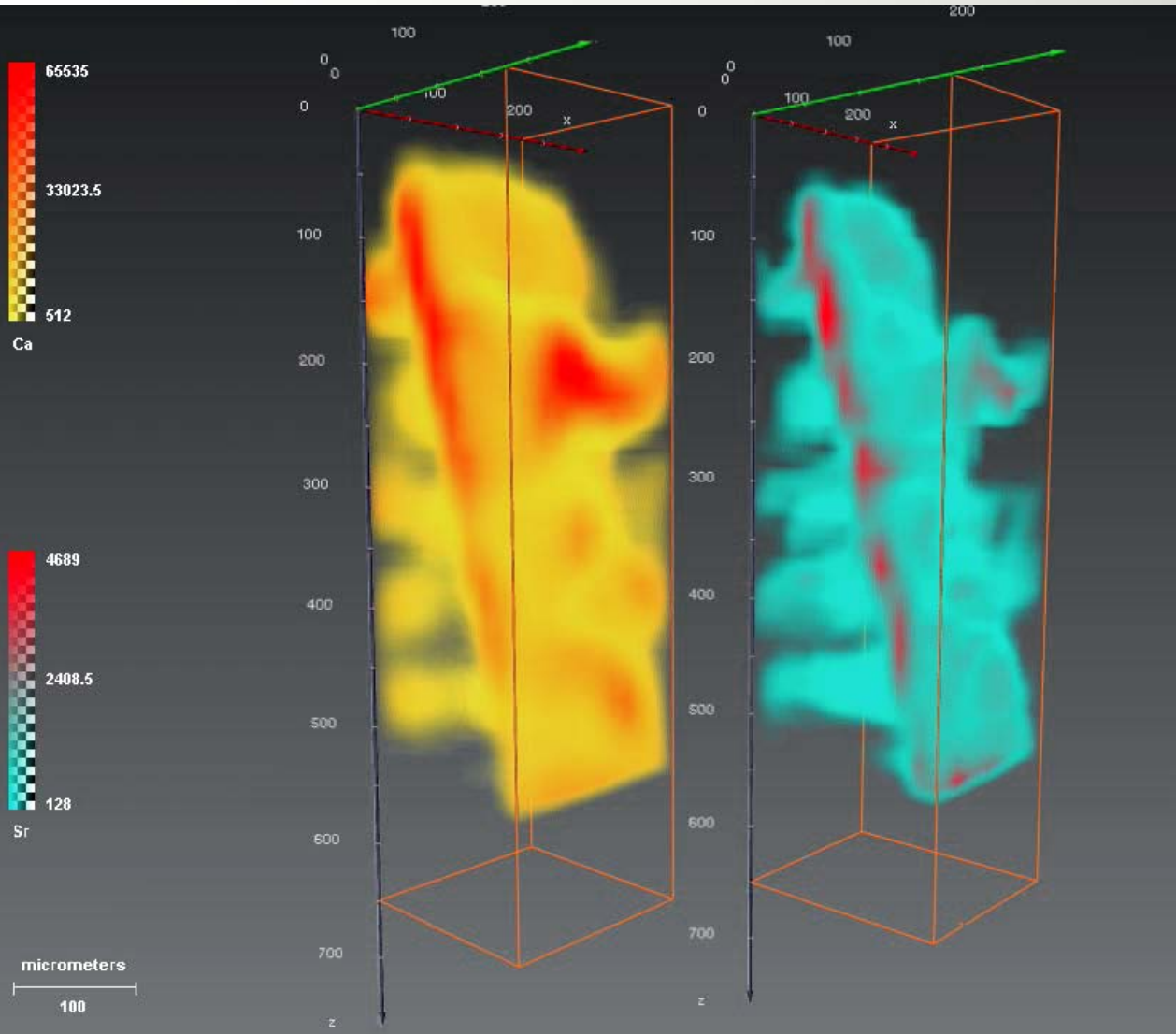
Stosunek Sr/Ca w szkieletach koralowców, głowonogów

Fragment szkieletu koralowca, rozkład Fe, Zn, Sr, Ca

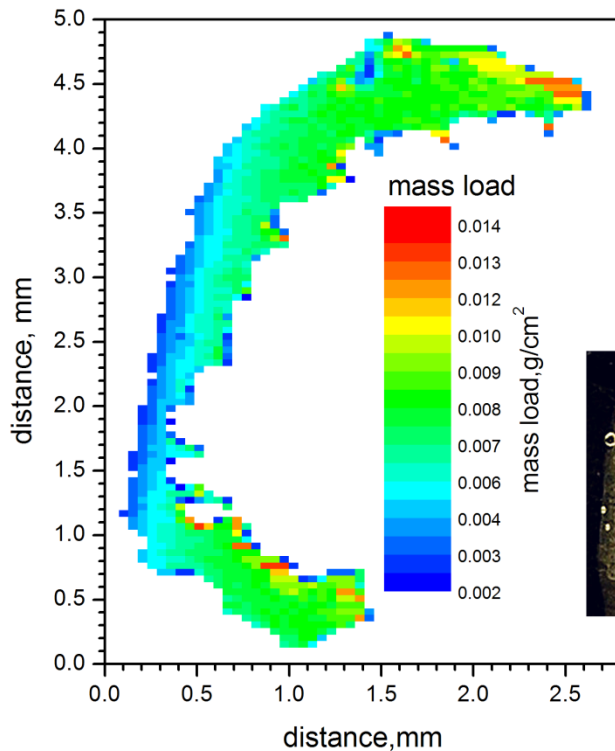

Stosunek Sr/Ca w szkieletach koralowców, głowonogów

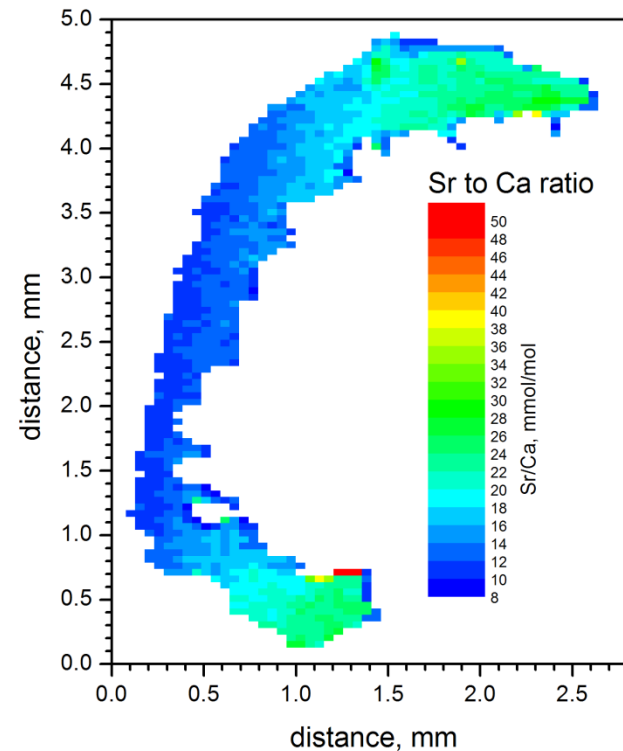

Fragment szkieletu
głowonoga,
rozkład Sr i Ca

Ilościowe oznaczanie Sr/Ca w szkieletach koralowców

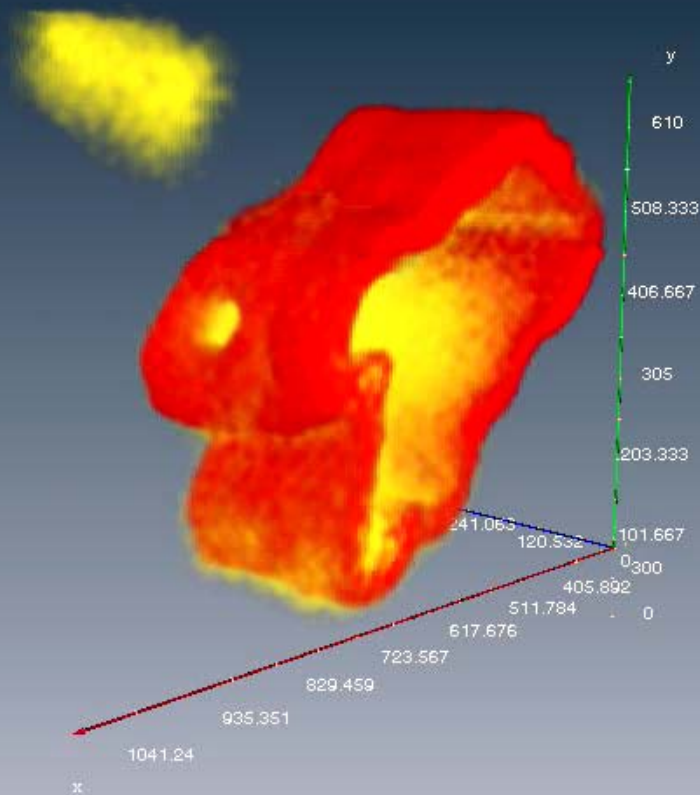

sample #1/mx00072
(horizontal section)

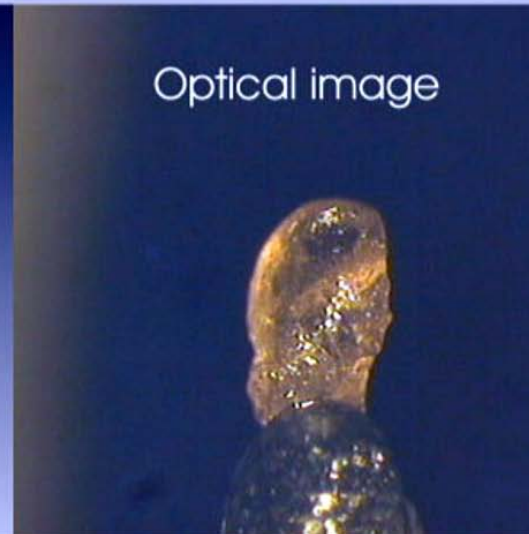
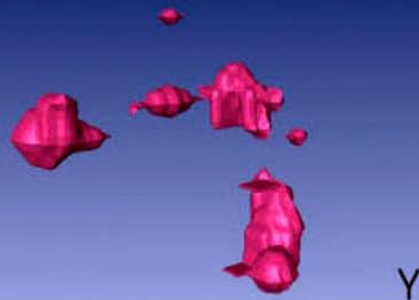
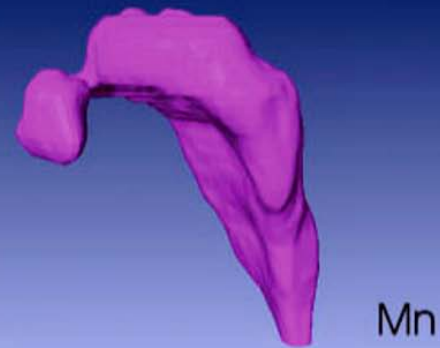
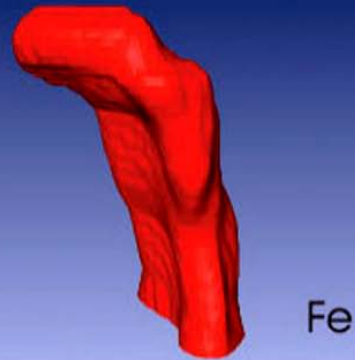
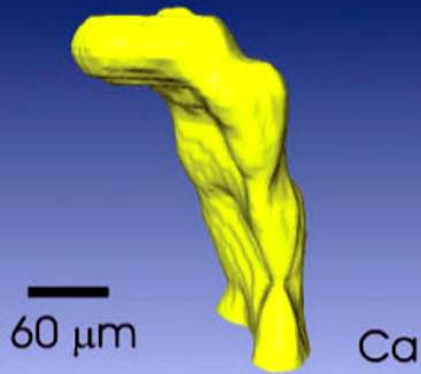
average ratio Sr/Ca = 17.3 mmol/mol
average SrCO₃ concentration = 2.49%
average mass load = 6.82x10⁻³ g/cm²

„Fe plaque” – korzenie ryżu

Rozkład
Fe (czerwony),
K (żółty) w korzeniu
ryżu

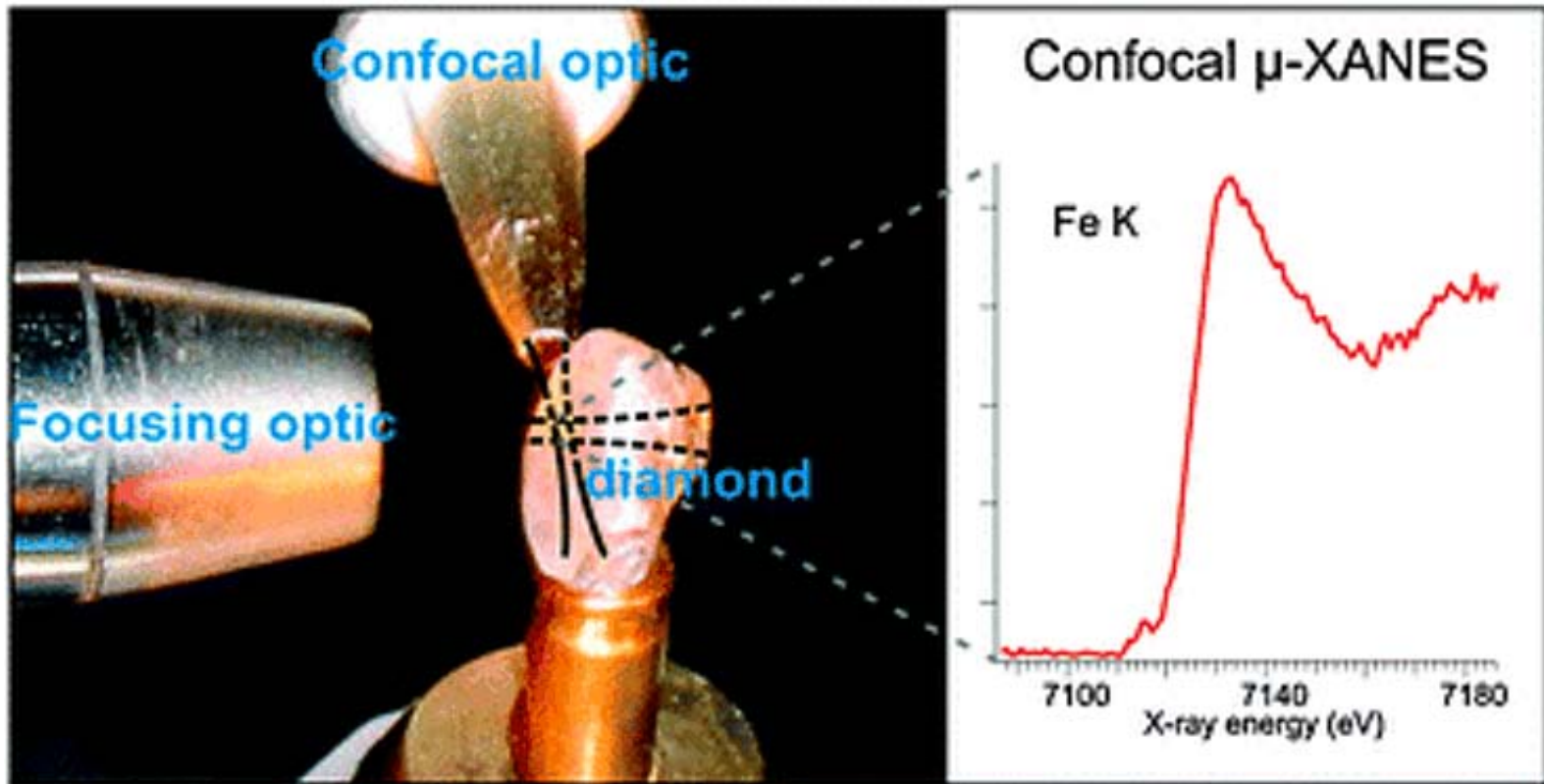
Identyfikacja ziaren minerałów

Rozkład
Ca, Fe, Mn,
Zn i Y w
ziarnie
granatu

Konfokalna mikroskopia rentgenowska – inne konfiguracje

Confocal 3-D micro-XANES (x-ray absorption near edge structure)

(G. Silversmit, B. Vekemans, S. Nikitenko, S. Schmitz, T. Schoonjans, F.E. Brenker
L. Vincze, Journal of Physics: Conference Series 190, 2009, 012036)

Podsumowanie

Konfokalna mikroskopia rentgenowska – umożliwia uzyskanie przestrzennego obrazu (3-D) rozmieszczenia pierwiastków w próbce ze zdolnością rozdzielczą rzędu $10\ \mu\text{m}$

Analiza „przypowierzchniowa” ograniczona głębokością penetracji promieniowania do kilkudziesięciu, kilkuset mikrometrów, w zależności od składu matrycy próbki

Brak algorytmów analizy ilościowej (oznaczania stężeń pierwiastków), pierwsze kroki poczynione w ostatnich kilku latach

Geometria konfokalna jest także stosowana w połączeniu z innymi technikami wykorzystującymi zogniskowane wiązki promieniowania X ($\mu\text{-XAS}$, $\mu\text{-XAS}$)